

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. liepos 7 d.*

Byloje C-523/09

dėl *Tartu ringkonnakohus* (Estija) 2009 m. lapkričio 6 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2009 m. gruodžio 15 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Rakvere Piim AS,

Maag Piimatööstus AS

prieš

Veterinaar- ja Toiduamet

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas J.-J. Kasel (pranešėjas), teisėjai E. Levits ir M. Safjan,

* Proceso kalba: estų.

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,
kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Estijos vyriausybės, atstovaujamos M. Linntam,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Marcoulli ir B. Schima, padedanų advokato C. Ginter,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maitinamąjį reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių (OL L 165, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 45 t., p. 200, ir klaidų ištaisymai OL L 191, p. 1, ir OL L 204, 2007, p. 29), 27 straipsnio 3 dalies, 4 dalies a punkto ir 6 dalies išaiškinimo.

- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą, kilusį tarp *Rakvere Piim AS* (toliau – *Rakvere*) bei *Maag Piimatööstus AS* (toliau – *Maag*), pagal Estijos teisę įsteigtų bendrovių, ir *Veterinaar- ja Toiduamet* (Veterinarijos ir maisto produktų tarnyba) dėl mokesčių, mokėtinų už pieno produktų gamybos sanitarinius patikrinimus ir kontrolę, apskaičiavimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

- 3 Reglamento Nr. 882/2004 26 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad būtiniems darbuotojų ir kitiems oficialios kontrolės ištekliams užtikrinti būtų skirtas pakankamas finansavimas, taikant bet kurias priemones, kurias, manoma, yra tikslinga taikyti, įskaitant finansavimą iš bendrų mokesčių arba nustatant privalomuosius mokėjimus ar mokesčius.“

- 4 Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3, 4 ir 6 dalyse skelbiama:

„3. Nepažeidžiant straipsnio 4 ir 6 dalių, mokesčiai už IV priedo A skirsnyje ir V priedo A skirsnyje nurodytą konkrečią veiklą negali būti mažesni už IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatytus mažiausius įkainius. Tačiau pereinamojo laikotarpio

metu iki 2008 m. sausio 1 d. valstybės narės gali toliau taikyti IV priedo A skirsnyje nurodytos veiklos įkainius, kurie šiuo metu taikomi pagal Direktyvą 85/73/EEB.

IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatyti įkainiai atnaujinami ne rečiau kaip kas dvejus metus, laikantis 62 straipsnio 3 dalyje nurodytos tvarkos, visų pirma siekiant atsižvelgti į infliaciją.

4. Pagal straipsnio 1 ir 2 dalis už oficialią kontrolę imami mokesčiai:

a) neturi viršyti atsakingųjų kompetentingų institucijų išlaidų, susijusių su VI priede išvardytais kriterijais;

ir

b) gali būti fiksuoto dydžio, kuris nustatomas atsižvelgiant į kompetentingų institucijų išlaidų sumą per tam tikrą laikotarpį, arba tam tikrais atvejais – IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatyto dydžio.

<...>

6. Kai, atsižvelgiant į savo jėgomis atliekamų patikrinimų ir susekimo sistemas, kurias yra įdiegusios pašarų ar maisto verslo įmonės, bei į oficialios kontrolės metu nustatytą tam tikrų tipų pašarų ar maisto produktų arba veiklos atitikties laipsnį, taikomas sumažintas oficialios kontrolės dažnumas, arba siekiant atsižvelgti į straipsnio

5 dalies b–d punktuose nustatytus kriterijus, valstybių narių nustatytas mokestis už oficialią kontrolę gali būti žemesnis už straipsnio 4 dalies b punkte nurodytus minimalius įkainius, su sąlyga, jei suinteresuota valstybė narė pateikia Komisijai ataskaitą, kurioje nurodo:

- a) atitinkamų pašarų ar maisto arba veiklos tipą;
- b) kontrolę, kuri buvo atlikta atitinkamoje pašarų ar maisto verslo įmonėje;

ir

- c) mokesčio sumažinimo apskaičiavimo metodą.“

- 5 Pagal Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnį minimalus mokesčių ar kitų privalomų mokėjimų, taikytinų pieno produktų gamybai, įkainis yra „1 euras už 30 tonų ir vėliau – po 0,5 euro už vieną toną“.
- 6 Reglamento Nr. 882/2004 VI priede numatyta, kad kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti skaičiuojant mokesčius, yra:

- „1. Oficialioje kontrolėje dalyvaujančių darbuotojų atlyginimai.
- 2. Oficialioje kontrolėje dalyvaujančių darbuotojų išlaidos, įskaitant patalpų, įrankių, įrangos, mokymo, kelionių ir su tuo susijusias išlaidas.
- 3. Laboratorinės analizės ir mėginių ėmimo išlaidos.“

Nacionalinės teisės aktai

- 7 Pagal Veterinarijos įstatymo (*veterinaarkorralduse seadus*, RT I 1999, 58, 608), redakcijos, paskelbtos RT I 2008, 30, 191 ir taikytinos pagrindinės bylos aplinkybėms, 35 straipsnio 1 dalį:

„Veterinarinės kontrolės mokestis (toliau – kontrolės mokestis) – šiuo įstatymu nustatyto dydžio suma, atsižvelgiant į (Reglamento Nr. 882/2004) 27–29 straipsniuose nustatytus principus ir tikslus mokama už gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų veterinarinės kontrolės atlikimą, atitinkamų prašymų nagrinėjimą ir dokumentų išdavimą. Kontrolės mokestis mokamas į *Veterinaar- ja Toiduamet* atsiskaitomąją sąskaitą Finansų ministerijos valstybinės kasos bendrojoje sąskaitoje. Veterinarinės kontrolės išlaidas sudaro pareigūno, turinčio atlikti kontrolę, komandiravimo į įmonę sąnaudos.“

- 8 Veterinarijos įstatymo 35 straipsnyje, skirtame nustatyti kontrolės mokestį ir jo dydį, numatyta:

„1. Kontrolės mokesčio dydis apskaičiuojamas remiantis personalo ir veiklos išlaidomis, kurių *Veterinaar- ja Toiduamet* patiria atlikdama veterinarinę gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų kontrolę.

2. Kontrolės mokestis renkamas už (Reglamento Nr. 882/2004) nurodytą veiklą taikant tokią tvarką:

<...>

- 3) perdirbto pieno atveju perdirbējas moka kontrolēs mokesťi uđ tam tikro perdirbto pieno kiekio veterinarinē kontrolē;

<...>

3. Uđ 2 dalies 1–6 punktuose nurodytā veterinarinē kontrolē renkamas kontrolēs mokesťis taikant (Reglamento Nr. 882/2004) IV priedo B skirsnyje ir V priedo B skirsnyje nustatytus minimalius įkainius.

4. Verslininkai, vykđantys veiklą gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų srityje, išskyrus tokius, kurių veikla susijusi su mažais gamybos kiekiais, nustatytais Maisto produktų įstatymo (*Toiduseadus*) 26 straipsnio 3 dalyje, moka kontrolēs mokesťi uđ kenksmingų medžiagų kiekio nustatymā gyvūnuose ir gyvūninės kilmės produktuose tokia tvarka:

<...>

3. Pieno supirkėjai – 35 centus uđ 1 000 litrų pieno.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 Nuo 2008 m. vasario mėn. iki 2009 m. sausio mėn. *Veterinaar- ja Toiduamet Rakvere* ir *Maag* atžvilgiu priėmė kelis sprendimus dėl kontrolēs mokesčių, mokėtinų uđ pieno produktų gamybā, išieškojimo.

- 10 *Rakvere* ir *Maag*, pagrįsdamos savo ieškinius, pareikštus dėl šių sprendimų *Tartu halduskohus* (Tartu administracinis teismas), tvirtina, kad nacionalinės teisės nuostatos, susijusios su kontrolės mokesčiais, be kita ko prieštarauja Reglamentui Nr. 882/2004, nes gaunami mokesčiai viršija faktines kontrolės išlaidas.
- 11 Kadangi šie ieškiniai buvo atmesti, *Rakvere* ir *Maag* pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Šiame teisme jos, be kita ko, tvirtina, kad, taikant nacionalinės teisės aktus, verslininkas, kuriam buvo pranešta apie sprendimą išieškoti kontrolės mokesť, neturi jokios galimybės patikrinti, ar minėtame įstatyme iš tikrųjų numatyta, kad jo atžvilgiu turi būti priimtas sprendimas dėl mokesčio už atliktą kontrolę, atitinkančio iš jo reikalaujamą dydį, išieškojimo. Reikia pridurti, kad šį dydį lemia Sąjungos teisės aktai, kurie nėra tiesiogiai taikomi ir kurie gali būti keičiami atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktų leidėjo valią. Jei šis teisės aktų leidėjas turėtų pats nustatyti kontrolės mokesčio dydį vadovaudamasis Sąjungos teisėje numatyta vertinimo diskrecija, paprasta nuoroda į Reglamente Nr. 882/2004 numatytą „minimalų“ mokesť būtų nesuderinama su Estijos Konstitucijos reikalavimais.
- 12 *Veterinaar- ja Toiduamet* konkrečiai tvirtina, kad nacionalinės teisės aktuose tiesiogiai arba pateikiant nuorodą į Reglamente Nr. 882/2004 nuostatas reglamentuojami visi kontrolės mokesčio požymiai. Visi kontrolės mokesčio požymiai nustatyti įstatyme ir Reglamente Nr. 882/2004, tačiau nė vienas iš jų nebuvo nustatytas administraciniame praktikoje. Įstatyme esančios nuorodos į reglamentą nereiškia, kad nagrinėjamos nuostatos prieštarauja Estijos Konstitucijai, nes Sąjungos reglamentai yra nacionalinės teisės sistemos dalis.
- 13 2009 m. rugsėjo 18 d. *Maag* informavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą, kad *Rakvere* nustojo egzistuoti dėl *Maag* ir šios bendrovės susijungimo. 2009 m. rugsėjo 23 d. sprendimu *Tartu ringkonnakohus* leido *Maag* tęsti procesą *Rakvere* vardu.

14. Kaip matyti iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, *Tartu ringkonnakohus* kyla klausimas, pirma, dėl to, ar Veterinarijos įstatymas, kaip įgyvendinimo priemonė, atitinka Reglamentą Nr. 882/2004, ir, antra, dėl nacionalinės teisės aktų leidėjų diskrecijos taikant šį reglamentą apimties. Be to, jam kyla klausimas, ar šiuo atveju šios diskrecijos apimties ribų buvo laikomasi ir ar nacionalinės teisės aktų leidėjas galėjo pagrįstai remtis Reglamente Nr. 882/2004 numatytais minimaliais įkainiais, nors jie ir viršija tikrąsias kontrolės išlaidas.

15. Šiomis aplinkybėmis *Tartu ringkonnakohus* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar (Reglamento Nr. 882/2004) 27 straipsnio 4 dalies a punktą reikia aiškinti kaip nedraudžiantį rinkti iš įmonės už šio reglamento IV priedo A skirsnyje nurodytą veiklą šio reglamento IV priedo B skirsnyje nustatytą minimalų mokestį ir tuomet, kai kompetentingų valdžios institucijų sąnaudos, patirtos kaip šio reglamento VI priede išvardytos išlaidos, viršija minėtą minimalų mokestį?

2. Ar valstybė narė pirmajame klausime nurodytomis sąlygomis turi teisę nustatyti už (Reglamento Nr. 882/2004) IV priedo A skirsnyje nurodytą veiklą mažesnius negu šio reglamento IV priedo B skirsnyje nustatytus minimalius mokesčius, kai kompetentingų valdžios institucijų sąnaudos, patirtos kaip šio reglamento VI priede išvardytos išlaidos, viršija minimalius mokesčius, neįvykdžiusi šio reglamento 27 straipsnio 6 dalyje nustatytų sąlygų?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 16 Savo dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3 ir 4 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jomis valstybei narei, nenumatant pareigos imtis taikymo priemonių nacionaliniu lygiu, leidžiama rinkti šio reglamento IV priedo B skirsnyje numatytus minimalius mokesčius, nors kompetentingų institucijų turimos išlaidos, susijusios su minėtame reglamente numatytais patikrinimais ir kontrole, mažesnės už šiuos mokesčius, kai neįvykdomos to paties reglamento 27 straipsnio 6 dalyje numatytos sąlygos.
- 17 Atsakant į šį klausimą reikia priminti, kad dėl savo pobūdžio ir paskirties Sąjungos teisės šaltinių sistemoje reglamentų nuostatos paprastai iškart veikia nacionalinės teisės sistemose, todėl nacionalinės valdžios institucijoms nereikia imtis taikymo priemonių (žr. 1972 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Leonesio*, 93/71, Rink. p. 287, 5 punktą ir 2004 m. birželio 24 d. Sprendimo *Handlbauer*, C-278/02, Rink. p. I-6171, 25 punktą).
- 18 Vis dėlto kai kurias reglamentų nuostatas gali prireikti įgyvendinti valstybėms narėms priimant taikymo priemones (minėto Sprendimo *Handlbauer* 26 punktas).
- 19 Todėl svarbu nustatyti, ar Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3 ir 4 dalys bei šio reglamento IV priedo B skirsnis suteikia valstybėms narėms diskreciją nustatant šiose nuostatose numatytus minimalius mokesčius, ar įpareigoja jas imtis papildomų taikymo priemonių.

- 20 Šiuo klausimu reikia, pirma, priminti, kad Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog mokesčiai, kuriuos valstybės narės renka taikydamos šį reglamentą, negali būti mažesni už šio reglamento IV priedo B skirsnyje nustatytus mažiausius įkainius.
- 21 Antra, reikia konstatuoti, kad Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnyje numatyti mažiausi įkainiai taikytini skirtingoms gyvūnų rūšims, dėl kurių, atsižvelgiant į jų tikslumą ir išsamumą, valstybės narės neprivalo imtis jokių papildomų taikymo priemonių.
- 22 Remiantis tuo darytina išvada, kad taip nustatyti minimalūs įkainiai turi būti traktuojami kaip mažiausias dydis, nuo kurio valstybės narės iš principo negali nukrypti.
- 23 Aplinkybė, kad, remiantis Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 4 dalies a punktu, valstybių narių renkami mokesčiai neturi viršyti atsakingųjų kompetentingų institucijų išlaidų, turėtų dėl kontrolės, negali paneigti prieš tai pateikto aiškinimo, nes minėta nuostata turi būti traktuojama kaip nustatanti nestandartinio dydžio mokesčių, kuriuos valstybės narės gali rinkti, ribą.
- 24 Tačiau kalbant apie mokesčius, nustatytus remiantis Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 4 dalies b punktu, t. y. remiantis fiksuotu dydžiu, pažymėtina, kad ši mokesčių riba neturėtų būti taikoma.
- 25 Kalbant visų pirma apie mokesčius, kurių fiksuotas dydis nustatomas atsižvelgiant į kompetentingų valdžios institucijų per atitinkamą laikotarpį turėtas išlaidas, reikia

pažymėti, kad į šių išlaidų sumą jau buvo atsižvelgta nustatant šį mokesčio dydį. Be to, kaip jau buvo nusprendęs Teisingumo Teismas, standartinio dydžio mokestis dėl savo pobūdžio kai kuriais atvejais viršija finansuoti numatytų priemonių faktines išlaidas, o kai kuriais atvejais yra mažesnis (2009 m. kovo 19 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-270/07, Rink. p. I-1983, 32 punktas).

- ²⁶ Antra, kalbant apie mokesčius, kurių fiksuotas minimalus dydis numatytas Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnyje, reikia konstatuoti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas nustatė jų dydį nesiremdamas kompetentingų valdžios institucijų faktiškai turėtomis išlaidomis. Todėl į šias išlaidas valstybės narės iš principo neturėtų atsižvelgti siekdamas sumažinti minėtus mokesčius iki dydžio, kuris būtų mažesnis už Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnyje numatytą ribą.
- ²⁷ Aiškinimą, kad valstybės narės iš principo neturi galimybės bendrai ir savarankiškai nukrypti nuo Reglamento Nr. 882/2004 IV priedo B skirsnyje numatyto minimalaus dydžio, patvirtina aplinkybė, kad net ir šio reglamento 27 straipsnio 6 dalyje numatytai galimybei, kuri tam tikrų įmonių atžvilgiu leidžia valstybėms narėms nustatyti mokesčio už oficialią kontrolę dydį, kuris yra mažesnis už šiame priede nurodytą minimalų dydį, taikomos tam tikros sąlygos. Todėl esant tokiai situacijai, kokią nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 6 dalimi neleidžiama valstybei narei nustatyti mažesnę nagrinėjamo mokesčio dydį nei šio reglamento IV priedo B skirsnyje numatytas minimalus dydis.
- ²⁸ Remiantis tuo galima daryti išvadą, kad Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3 ir 4 dalyse bei šio reglamento IV priedo B skirsnis, kalbant apie šiose nuostatose numatytų minimalių dydžių nustatymą, nesuteikia valstybėms narėms jokios diskrecijos ir nenurodo joms priimti įgyvendinimo priemonių.

- 29 Atsižvelgiant į visas šias aplinkybes į pateiktus klausimus reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 882/2004 27 straipsnio 3 ir 4 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jomis leidžiama valstybei narei rinkti mokesčius, kurių minimalūs dydžiai nustatyti šio reglamento IV priedo B skirsnyje, nenurodant joms priimti įgyvendinimo priemonių nacionaliniu lygiu, nors kompetentingų valdžios institucijų turėtos išlaidos, susijusios su minėtame reglamente numatytais sanitariniais patikrinimais ir kontrole, yra mažesnės už šiuos dydžius, kai neįvykdomos to paties reglamento 27 straipsnio 6 dalies taikymo sąlygos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 30 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių, 27 straipsnio 3 ir 4 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jomis leidžiama valstybei narei rinkti mokesčius, kurių minimalūs dydžiai nustatyti šio reglamento IV priedo B skirsnyje, nenurodant joms priimti įgyvendinimo priemonių nacionaliniu lygiu, nors kompetentingų valdžios

institucijų turėtos išlaidos, susijusios su minėtame reglamente numatytais sanitarijiniais patikrinimais ir kontrole, yra mažesnės už šiuos dydžius, kai neįvykdomos to paties reglamento 27 straipsnio 6 dalies taikymo sąlygos.

Parašai.